

A jogi felsőoktatás modernizációjának kérdései

Szakály Zsuzsa | 2016. 04. 15. 12:07 | | [Iratkozzon fel hírlevelünkre!](#)

Cimkék: jogászképzés, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudomány Kar, modern oktatási módszerek, prof. dr. Karsai Krisztina, Szakály Zsuzsa tanársegéd

 Ez a cikk több mint egy éve került publikálásra. A cikkben szereplő információk a megjelenéskor pontosak voltak, de mára elavultak lehetnek.

A jogi oktatás fő irányvonalai generációk óta változatlanok Magyarországon, ami egyes álláspontok szerint kifejezetten pozitív, ám egyre több olyan vélemény tűnik fel ezzel szemben, melyek megújítandónak találják a hazai jogászképzés módszertanát. Erről a kérdéstről prof. dr. Karsai Krisztinával, a Szegedi Tudományegyetem oktatási rektor-helyettesével, a SZTE Állam- és Jogtudomány Kar Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszékének tanszékvezetőjével, a modern oktatási módszerek jogi egyetemi képzésbe történő bevezetésének elkötelezett hívével beszélgetett Szakály Zsuzsa[1].

A jogászképzés milyensége régóta téma a nemzetközi szinten, számos különböző tanulmány foglalkozik a kérdéssel.[2] Magyarországon is több, a tárgykörrrel foglalkozó értekezést találhatunk.[3] A fokozottabb vita kezdete Jakab András 2010-es, a Magyar Jogban megjelent, A magyar jogi oktatás megújításához szükséges lépések – Reformjavaslat összehasonlító áttekintésre alapozva[4] című cikkéhez köthető, mely megfogalmazta a szerző véleményét arról, hogyan is kellene megújítani a képzést – többek között – egy három ciklusból álló rendszer, valamint jogesetmegoldásra koncentrált, írásbeli szemináriumi és vizsgamódszer segítségével, számos külföldi példát figyelembe véve.

A tanulmány komoly visszhangot váltott ki és ismét vitát indított el abban a kérdésben, valóban szükséges-e a jogi egyetemeken folyó tanítás modernizációja, hiszen az oktatókat folyamatosan foglalkoztatja a kérdés, jó-e a jelenleg használt módszertan. Bár Jakab András véleménye elég határozott, az valóban megállapítható, hogy a magyar jogi karokon általánosan alkalmazott oktatási módszerek generációk óta változatlanok, egyes álláspontok szerint pont az az értéke a klasszikus technikának, hogy számos kiváló jogász került ki az iskolapadból, akik ilyen módszer mellett folytatták tanulmányaik, azonban ez nem feltétlenül kiváló oka az egyéni eredményeknek, bármennyire is ezt az elképzelést támogatná a historizáló oktatói vonal.

Szükséges a kérdés vizsgálatához annak figyelembe vétele, hogy az évek, évtizedek alatt nemcsak a jogrendszer változott, hanem a képzendő diákok, érdeklődési körük, életvitelük, valamint az őket körülvevő társadalmi környezet is. Észlelhető, hogy 5-10 évente változik a tanulói „anyag”, amelyhez adaptálni kell(ene) az oktatási módszereket is.

Karsai Krisztina álláspontja szerint napjainkban, ahogy hagyományosan is, annak lenne jelentősége a jogászképzésben, hogy a szükséges tudásanyag mellett egy olyan gondolkodásmód is nagy biztonsággal átadásra kerüljön a hallgatók számára, melynek segítségével a diploma megszerzése után rendelkeznek azzal a keretrendszerrel, mely a szakjogi tárgyak gyakorlati felhasználásához is segítséget nyújt. Igaz, hogy a tudásanyag manapság bárki számára elérhető az internet segítségével, viszont az az elméleti struktúra, mely a hozzáférhető ismeretanyagot rendszerbe helyezi és fejleszti a szakma gyakorlásához szükséges készségeket, és amelyet a nem tanult, életbeli új esetekben is alkalmazni tudunk, nem sajátítható el ilyen módon. Az oktatók felelőssége, hogy az elérhető tudásanyagot olyanná transzformálják, hogy azt a hallgatók a későbbiekben alkalmazni tudják, amikor autonóm döntéshozatali helyzetbe kerülnek.

A frontális oktatás helyett, ahol a hallgatók passzív szerepben vannak, arra lenne szükség, hogy az egész szemeszter folyamán aktív munkát végezzenek a diákok. Ha nem csak azt sajátítják el, mit tartalmaz egy-egy elmélet, hanem azt is, hogy azok különbségei miként juthatnak szerephez, azok hol alkalmazhatók, milyen jelentőséggel bírnak a jogalkotás, a jogalkalmazás vagy épp valamely döntéshozatal során, képessé válnak a megszerzett tudás későbbi gyakorlati alkalmazására is.

Természetesen egy új módszer bevezetése, működtetése mindig többletterheléssel jár az oktatók számára, ezért sem minden esetben akadálymentes egy-egy új megoldás kialakítása, valamint a hallgatók részéről is többletenergiát kíván az aktív órai részvétel.

A mai általános oktatási rendszer részét képezi a szóbeli vizsga a félév végén, amikor a hallgatónak átlagosan 30 perce van arra, hogy egész féléves munkájának eredményét bizonyítsa. Ez a rövid idő nem

alkalmas arra, hogy megfelelően mutassa a hallgató képességeit, sokuknál negatív élmények alakulnak ki e megmérettetések hatására. Tipikus érv a szóbeli vizsga mellett, hogy a jogászi hivatás nélkülözhetetlen kelléke a megfelelő verbális eszköztár, azonban Karsai Krisztina szerint ez nem elégséges érv a szóbeli vizsga támogatásához, ugyanis nem egy egyszeri, rövid, stresszhelyzetben történő megnyilvánulás tudja fejleszteni a hallgatók képességeit, hanem egy hosszabb ideig tartó, rendszeres felkészülés, melyet kötelezővé tenne minden hallgató számára. Például a retorika vagy érveléstan tárgyak keretében, ahol hétről hétre különböző verbális technikákkal ismerkedhetnek a hallgatók szemináriumi keretek között, elősegítve szóbeli megnyilvánulásainak minőségének fejlődését.

Karsai Krisztina, a Szegedi Tudományegyetem oktatási rektor-helyettese

Ennek vonala mentén alakult ki a rektor-helyettes asszonyban az az elképzelés, hogy az egyes tárgyakból a hallgatók egész félév folyamán aktív munkát végezzenek, ne pedig egy mindent eldöntő, rövid szóbeli felelet döntsön az egész szemeszter alatt nyújtott teljesítményről.

Az elképzelés megvalósításának egyik példája a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudomány Karának Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszékén bevezetett új vizsgáztatási módszer, az openbook-vizsga, melynek keretében a hallgatók a felelet során használhatják a büntető törvénykönyvet a büntetőjog különös részéből tett vizsga során, nem kell fejből tudniuk a bűncselekmények tényállásait, mint ahogy az korábban a bevett módszer volt. A hallgatói vélemények szerint könnyebbség, hogy nem kell szóról szóra megtanulni a tényállásokat, viszont egyáltalán nem igényel kevesebb felkészülést a vizsga – nem egy hallgató meglepetésére –, mint korábban, azonban másfajta gondolkodásmódot követel mind a vizsgáztatótól, mind a hallgatótól. Ugyanis így az oktató a tényállás szövegének végighallgatása helyett jobban tud koncentrálni az adott kérdés mögöttes értelmezési mátrixára, a konkrét alkalmazási kérdésekre, a logikai műveletek irányába indítva a vizsgáztatási módszert, egyúttal távolodva a lexikai tudás középpontba helyezésétől, elősegítve az egyes hallgatók egyéni képességeinek fejlesztését.

Elsősorban külföldi vizsgáztatási tapasztalatai alapján képviseli Karsai Krisztina azt az álláspontot, hogy az írásbeli vizsgákra kellene a hangsúlyt helyezni, mivel ez rendszerszinten növeli a pártatlanságot a vizsgák során, elkerülendő az egyéni befolyást.

Természetesen a jelenleg tipikusnak tekinthető, több száz fős évfolyamok nagyelődásain nem alkalmazható ez a módszer teljes mértékben, nehéz mindenki számára kihívást jelentő feladatokat készíteni hétről hétre. Ennek szép példáját láthatjuk a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudomány Karának büntetőjogi modulján, ahol a tantárgyak többségéből a hallgatók egész szemeszteren keresztül aktív órai részvétellel gyűjtik a pontokat, melyekből a félév végén kialakul az adott tárgy érdemjegye. A büntetőjogi modul szemináriumi méretű csoportjai egy éven keresztül jobbra olyan tárgyakkal szembesülnek, ahol gyakorlati relevanciával bíró tudásanyagot sajátíthatnak el, azonnal adaptálható tudást szereznek, például okiratszerkesztést, tanúkihallgatást, tárgyalások szimulációját végzik.

Emellett ezeknek a tárgyaknak az is jellegzetessége, hogy hétről hétre készülniük kell a hallgatóknak, fokozatosan nehezedő feladatoknak megfelelően. Gyakori a csoportmunka is, ahol meg kell tanulniuk jól beosztani a feladatokat, mely szintén felkészítés a jövőre nézve. Komoly kihívásokkal kerülnek szembe nemcsak a hallgatók, hanem az oktatók is, hiszen egy ilyen jellegű tematika kidolgozása komoly háttérmunkát igényel. Ezen kívül a modul hallgatóktól elvárta, hogy részt vegyenek olyan eseményeken, melyek hozzáadnak büntetőjogi tudásukhoz, bár nem tartoznak szorosan a tematikához, például perbeszédversenyek,

konferenciák, workshopok, valamint legalább a kari szintű TDK, vagy az olyan kezdeményezések, mint a szóbeli elkövetéssel megvalósuló bűncselekményekről készített kisfilmek, amelyek rangsorolt minősítést kaptak nemzetközi oktatási innovációs versenyben.[5]

Emellett fontos célja minden egyetemi órának a hallgatók szakmai szocializációra való felkészítése, a kialakult gondolkodásmód, a figyelembe veendő etikai normák átadása. A hagyományos oktatási módszerek mellett sokszor csak az igazán tehetséges, különleges hallgatók képesek kiszűrni a frontális oktatás során leadott nagy mennyiségű tananyagból ezt a lényeges átadni valót, pedig a cél a hallgatók ez irányú fejlesztése is volna.

II. Wolters Kluwer Jogi Konferencia

2016. május 11-12. között kerül megrendezés a II. Wolters Kluwer Jogi Konferencia, melynek fő témái között az új Ptk. gyakorlata, valamint az új polgári perrendtartás szerepel.

Napijeggyel a részvétel mindössze 39.990 Ft+ áfa!

[Részletes program és jelentkezés >>](#)

Az egyetemre bekerülő hallgatók érettségivel rendelkeznek, de ahhoz, hogy igazi jogász váljon belőlük, szükséges elsajátítani azokat a képességeket, melyek segítségével a társadalom racionálisan gondolkodó értelmiségi tagjává válhatnak, minden területen elérve a minimumstandardokat, ennek eredményeképp pedig szakmája tudását birtokló, önállóan dönteni képes jogászként végezzenek. Ez minden egyetemi szak vonatkozásában igaz, azonban a jogászok tekintetében különösen, hiszen közülük legtöbben olyan munkát fognak végezni, amelynek során napi szinten döntenek más emberek fontos ügyeiben, és sokan már a diploma megszerzését követően hamar mások életét befolyásoló, vezető pozícióba kerülnek – ezért fontos, hogy a feladatra alkalmas személyek kerüljenek ki az alma mater falai közül.

Összefoglalva a rektor-helyettes álláspontját, a következőket tartja kiemelkedően fontosnak a joghallgatók oktatása fejlesztésénél:

- adaptálható elméleti tudás átadása,
- hallgatóközpontú oktatási rendszer,
- szakmai szocializációja a hallgatóknak,
- felelősségvállalás fejlesztése,
- autonómdöntés meghozatalának képessége,
- kritikus gondolkodás.

Álláspontom szerint a hagyományok fontosak, azonban a gyorsan változó világgal úgy tud lépést tartani egy oktatási rendszer versenyképességének megőrzésével, ha képes adaptálódni, és haladni a korral, mer új módszereket bevezetni, amelyek kiváló példája a Karsai Krisztina által bevezetett új irányvonal.

Lábjegyzetek